

Försvarshögskolan

Självständigt arbete (30 hp)

Författare		Program/Kurs
Mattias Kusthed		HOP SA 2022
Handledare		
Dr Linda Johansson		Antal ord: 9912
		Kurskod
		2UK023
Preventivt krig: En begreppsanalys		
<p>ABSTRACT:</p> <p>An anticipatory war begins when a state, under the threat of an enemy attack, decides to strike first. Anticipatory warfare can either be preventive or preemptive; involving a full-scale war or a limited attack.</p> <p>The study focuses on the concept of preventive war. Using the theoretical frameworks on concepts by Giovanni Sartori and John Gerring, the study analyses the definition of preventive war by identifying its defining attributes in different levels of abstraction. The study identifies two distinct contexts of the concept preventive war: just war and strategic realism. The results show that the concept preventive war can be described as either ambiguous or clear, depending on the level of abstraction and the contextual awareness of the user. The study finds that the utility of the concept in war studies lies in its ability to create a category of war alongside categories such as aggressive war and defensive war.</p>		
<u>Nyckelord:</u>		
Preventivt krig, preventivkrig, föregripande krig, föregripande anfall, antecipatoriskt krig		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	4
1.1. <i>Det Preventiva krigets karaktär</i>	4
1.2. <i>Begreppsanalys inom krigsvetenskap</i>	4
1.3. <i>Disposition</i>	5
2. Problemformulering	6
2.1 <i>Problemformulering</i>	6
2.2 <i>Syfte</i>	6
2.3 <i>Frågeställning</i>	7
2.4 <i>Källmaterial och avgränsningar</i>	7
3. Forskningsöversikt	7
4. Teoretiskt ramverk	11
4.1 <i>Begreppsanalys: Att bringa ordning</i>	11
4.2 <i>Gerrings goda begrepp</i>	14
4.3 <i>Textanalys</i>	17
5. Metod	18
5.1 <i>Forskningsdesign</i>	18
6. Analys och resultat	20
6.1 <i>Resultat av textanalys</i>	20
6.2 <i>Analysfråga 1: Familjaritet</i>	25
6.3 <i>Analysfråga 2: Resonans</i>	25
6.4 <i>Analysfråga 3: Sparsamhet</i>	26
6.5 <i>Analysfråga 4: Koherens</i>	26

Högre Officersprogrammet 22–24

6.6	<i>Analysfråga 5: Differentiering</i>	27
6.7	<i>Analysfråga 6: Djup</i>	28
6.8	<i>Analysfråga 7: Nyttan inom teori</i>	28
6.9	<i>Analysfråga 8: Nyttan inom fältet</i>	29
6.10	<i>Sammanfattning av resultat</i>	29
7.	Slutsatser	30
7.1	<i>Slutsatser</i>	30
7.2	<i>Metod och material</i>	32
7.3	<i>Validitet och reliabilitet</i>	33
7.4	<i>Fortsatt forskning</i>	34
8.	Referens- och litteraturförteckning	35

1. INLEDNING

1.1. DET PREVENTIVA KRIGETS KARAKTÄR

“I may some day have a war with you, and right now I’m strong and you’re not. So I’m going to have that war now.”

Dr Graham Allison (Sanger, 2002)

1.2. BEGREPPSANALYS INOM KRIGSVETENSKAP

Begreppsutredning (el. begreppsanalys) kan användas för att undersöka frågor om ett begrepps innebörd och dess nytta inom forskning (Esaiasson et al, 2017, s. 36). Det finns ett kunskapsgap mellan den *övermedvetne* (eng. over-conscious) och den *omedvetne* (eng. unconscious) och Sartori (2009, s. 13) använder dessa termer för att åskådliggöra skillnaden mellan forskares kunskapsnivå avseende ett begrepp, där båda positionerna är extremer avseende medvetenhet. Tydlig terminologi och begreppsbyggnad underlättar forskning och kunskapsutbyte, både inom krigsvetenskapen och med andra forskningsfält (Sonneveld & Loening, 1993, s. 1–2). Att kunna definiera ett begrepp inom krigsvetenskap underlättar överbryggandet av insider-outsider-problematik där även språkbruket kan öka hindren för meningsfull kommunikation (Deschaux-Dutard, 2021, s. 4–5). Gray (2010, s. 17–18) menar att framtagandet av strategier försvåras om den militära professionen, forskare inom krigsvetenskap, och politiska beslutsfattare inte har en samlad bild av centrala begrepps innebörd.

1.3. DISPOSITION

KAPITEL 2. PROBLEMFÖRMULERING

I kapitlet redogörs för uppsatsens problemformulering, syfte, samt källmaterial och avgränsningar.

KAPITEL 3. FORSKNINGSÖVERSIKT

I kapitlet presenteras forskningen kring anticipatoriskt krig, med preventivt krig (eng. preventive war) och dess närstående begrepp föregripande anfall (eng. pre-emptive strike), utifrån etik, legalitet, moral, och strategisk realism.

KAPITEL 4 TEORI

I kapitlet presenteras textanalys och den begreppsteoretiska grunden för uppsatsen som utgörs av Sartoris och Gerrings begreppsteorier.

KAP 5. METOD

I kapitlet redogörs för uppsatsens analysverktyg som baseras på Gerrings modell goda begrepp och Sartoris abstraktionsstege.

6. ANALYS OCH RESULTAT

I kapitlet redovisas resultat från den kvalitativa textanalysen och analysverktygen.

7. SLUTSATSER OCH DISKUSSION

I det avslutande kapitlet redovisas slutsatser utifrån uppsatsens resultat, samt en kritisk reflektion avseende val av källor, teori och metod och dessa faktorerers inverkan på studiens validitet och reliabilitet. I kapitlet ingår även förslag till vidare forskning om begreppet preventivt krig.

2. PROBLEMFÖRMULERING

2.1 PROBLEMFÖRMULERING

En anticipatorisk krigshandling innebär att stater angriper andra stater med militära maktmedel i syfte att förhindra ett förväntat framtida anfall på den egna staten. I den engelskspråkiga litteraturen inom forskning om strategi förekommer olika varianter av begreppen *preventive war* (sv. preventivt krig) och *pre-emptive strike* (sv. föregripande anfall) för att beskriva anticipatoriska krigshandlingar. Som svensk motsvarighet till det engelska begreppet *preventive war* återfinns ordet *preventivkrig* från år 1899 i Svenska Akademiens ordbok (1954) med betydelsen: ”Krig som en stat börjar för att fienden icke skall hinna fullfölja upprustning eller krigsförberedelser.” Termen preventivkrig förefaller inte ha nått genomslag i den svenska krigsvetenskapen. Istället används termen preventivt krig i betydligt större utsträckning.

Inom vetenskapen varierar både definition och användning av begreppet preventivt krig beroende på kontext. Ett vanligt förekommande tema är frågan om ett krig ska klassificeras som preventivt krig eller anfallskrig. I denna uppsats framträder två tydliga kontexter i användningen av begreppet preventivt krig. Den ena kontexten präglas av strategisk realism, och den andra kontexten präglas av resonemang kring huruvida preventivt krig ska betraktas som rättfärdigt ur moraliska, etiska och legala aspekter. Att forskare använder olika begrepp för att beskriva samma sak, eller använder samma begrepp för att beskriva olika saker, kan orsaka begreppsförvirring, vilket i sin tur kan påverka forskningens begreppsvaliditet negativt (Esaiasson et al., 2017, s. 59). Låg begreppsvaliditet kan medföra att forskningen inte mäter det den föresätter sig att mäta.

2.2 SYFTE

Studiens syfte är att klargöra begreppet preventivt krig, dess definition och användbarhet, vilket kommer att minska risken för begreppsförvirring och öka begreppsvaliditeten i forskning som berör preventivt krig. Ett klargörande av begreppet preventivt krig ökar tydligheten även i närliggande begrepp, såsom anfallskrig, försvarskrig och föregripande anfall, då gränsdragningen mellan begreppen blir tydligare.

Högre Officersprogrammet 22–24

Att klarlägga begreppet bidrar även till att utomvetenskapligt användande av begreppet får större precision. Ett tydligt och entydigt nyttjande av begreppet preventivt krig i vardagligt språk bidrar till att överbrygga kunskapsskillnader mellan krigsvetenskapligt skolade och allmänheten, vilket förväntas gynna diskussioner och debatter om krig i en bredare försvarsanknuten kontext.

2.3 FRÅGESTÄLLNING

Hur kan begreppet preventivt krig förstås utifrån Giovanni Sartoris och John Gerrings begreppsteoretiska ramverk?

2.4 KÄLLMATERIAL OCH AVGRÄNSNINGAR

Studien undersöker begreppet preventivt krig genom vetenskapliga artiklar och böcker inom krigsvetenskap och internationell rätt. Källmaterialet belyser det preventiva krigets karaktär och har valts utifrån *idécentrisk* ansats, där *vad som skrivs* är viktigare än *vem som skriver* (Esaiasson et al., 2017, s. 224–225).

Studien skiljer inte på termerna preventivkrig och preventivt krig utan arbetar utifrån premisen att de båda termerna är tillräckligt lika att för att betraktas som avstavningshomografer snarare än synonymer. Studien väljer dock att använda termen preventivt krig då den används mer frekvent i svenska krigsvetenskapliga verk. I arbetet med att definiera begreppet preventivt krig berörs även det närliggande begreppet föregripande anfall. Det *föregripande* är såpass närliggande det *preventiva* att det ibland kan ske sammanblandningar i forskningen. För att kunna identifiera gränsdragningen mellan begreppen ägnar studien därför föregripande anfall ett visst utrymme.

3. FORSKNINGSÖVERSIKT

Inom forskningen används två huvudbegrepp för att beskriva antecipatoriska krigshandlingar som utförs i syfte att förekomma ett förväntat anfall: *Preventivt krig* (eng. preventive war) och *föregripande anfall* (eng. pre-emptive attack el. pre-emptive strike). De antecipatoriska

Högre Officersprogrammet 22–24

krigshandlingarna granskas utifrån två kontexter: (1) *rättfärdigt krig*, och (2) *strategisk realism*. Den förstnämnda kontexten benämns ibland som *traditionen om rättfärdigt krig* (eng. just war tradition) och betraktar preventivt krig utifrån moral, etik och legalitet. Realism (el. strategisk realism) innebär ett krasst nyttoximerande strategiskt perspektiv där staters intressen styr och att krigets syfte, snarare än moral, etik och legalitet, avgör om kriget ska betraktas som ett preventivt krig.

Föregripande anfall eller preventivt krig?

Både föregripande anfall och preventivt krig innebär ett angrepp på en fiende i syfte att avvärja ett väntat angrepp på det egna landet. Var går skiljelinjen mellan att betrakta en krigshandling som en prevention eller ett föregripande? Forskningen är enig om att tidsaspekten är den viktigaste faktorn. För att ett angrepp ska kallas *föregripande* krävs att upptäckta fientliga förberedelserna ska vara av den art att ett angrepp kan antas vara nära förestående. Utöver detta krav på nära förestående föreslår forskare ytterligare attribut, vilka inte är lika entydiga i litteraturen. Doyle (2011, s. 55) menar att den avgörande skillnaden mellan *föregripande* och *prevention* är sannolikheten (eng. likelihood) för att ett fientligt angrepp kan komma att ske, där staten *föregriper* ett akut hot som uppfattas som mycket sannolikt eller väljer att *preventivt* anfalla för att neutralisera ett framtida hot som kan vara mindre sannolikt. Gray (2009, s. 227) menar att både tid och sannolikhet utgör distinktionen mellan föregripande och prevention och att ett föregripande sker mot ett krig som med säkerhet kommer att inträffa, vid en tidpunkt som den föregripande parten inte valt. Betts (2003, s. 17) beskriver föregripande anfall som något som utförs under överhängande hot, men det måste även vara kombinerat med djup internationell kris, hög militär beredskap, strategisk paritet och att båda parter har offensiva vapen som är sårbara för ett överraskande anfall.

Rättfärdigt krig

Enligt Walzer (2015, s. 74–75) kan väntan på ett förväntat fientligt anfall beskrivas som att befinna sig mellan två ytterligheter. Det ena där faran enbart är en subjektiv bedömning, med full politisk handlingsfrihet och möjlighet till både diplomati och försvarsförberedelser, och

Högre Officersprogrammet 22–24

det andra där behovet av säkerhet endast kan tillfredsställas genom att slå först. Någonstans däremellan går gränsen för vad som är ett rättfärdigt krig (eng. just war) eller ej.

En av kontextens tidiga portalfigurer är *katolska kyrkans doktrin för rättfärdigt krig* som stipulerar följande kriterier för att ett krig ska kunna anses vara moraliskt rättfärdigt: (1) *rättfärdig anledning* (eng. just cause), (2) *legitim beslutsfattning* (eng. legitimate authority), (3) *rätt intention* (eng. right intention), (4) *proportionalitet* (eng. proportionality), (5) *sannolik framgång* (eng. likelihood of success), och (6) *krig är sista utvägen* (eng. resort to war only as a last resort) (Gray, 2009, s. 232). Doktrinen har sina rötter i medeltiden och har som sedvänja bidragit till utvecklingen av *jus ad bellum* och den moderna internationella rätten avseende krig (Bellamy, 2006, s. 118–119).

En rättfärdig anledning till preventivt krig kan vara självförsvar baserat på hot mot den egna staten, eller att förhindra en främmande stats regim från att begå onda gärningar (Shue & Rodin, 2007, s. 14; Sinnott-Armstrong, 2007, s. 213). Rättfärdig anledning är ett vitt begrepp som inbjuder till tolkning och debatt, vilket försvårar en enhetlig bild inom forskningen av vad som de facto utgör en rättfärdig anledning att inleda ett preventivt krig. Macedo (2011, s. xiii–xiv) framhåller att inom internationell rätt härskar *the Legalist paradigm of just war* vilket syftar till att krig endast är tillåtet enligt två villkor: (1) försvar mot ett angrepp, (2) föregripande krig (eng. pre-emptive war) vid ett överhängande hot mot vilket det inte finns några andra medel än krig.

I resonemang om legalitet hänvisas ofta till ett specifikt fall, förstörelsen av fartyget *the Caroline*, som utspelade sig i Nordamerika 1837. The Caroline var ett amerikanskt fartyg som användes för att förse fransk-kanadensiska upprorsmakare med vapen och förnödenheter och som förstördes av brittiska styrkor genom en räd in på USA:s territorium (Doyle, 2011, s. 11–12). Utifrån den efterföljande diplomatiska korrespondensen mellan USA och Storbritannien utkristalliserades fyra kriterier för föregripande och preventiva krigshandlingar: (1) absolut nödvändighet, (2) inget annat val, (3) överhängande hot utan tid för överläggningar, och (4) proportionalitet (Doyle, 2011, s. 12–13).

Forskningen ger en samstämmig bild om att våldet som utövas i ett preventivt krig måste vara proportionerligt för att det ska anses rättfärdigt. Det innebär att våldsanvändningen ska hållas

Högre Officersprogrammet 22–24

på lägsta möjliga nivå, utövas under kort tid, ha en rimlig målsättning, och beakta civilbefolkningens utsatthet.

I kontexten rättfärdigt krig har Förenta nationernas (FN) säkerhetsråd har störst legitimitet för beslut, men konstruktionen gör det svårt att enas för beslut. En del av forskningen argumenterar för att regionala organisationer kan fungera som kompletterande legitima instanser (Feinstein & Slaughter, 2004, s. 148). Unilaterala insatser ses som problematiska i forskningen och USA:s krig mot terrorismen efter terrorattackerna 2001 verkar vara ett viktigt skifte i den vetenskapliga debatten. Forskningen är i stort enig om att USA tagit sig rätten att starta preventiva krig och att legitimiteten för detta är tveksam. Samtidigt finns det en debatt inom forskningen om vad spridningen av massförstörelsevapen kommer att få för effekt på möjligheten för stater att utlösa preventiva krig. I den debatten används både modern internationell rätt och sedvänja som måttstockar för vad som är rättfärdigt eller ej.

Strategisk realism

I kontexten realism ligger fokus på den nytta som ett preventivt krig tillför staten. Den förväntade kostnaden för ett preventivt krig vägs därför mot den förväntade nyttan. Statens medborgares säkerhet prioriteras före säkerheten för andra staters medborgare (Bellamy, 2006, s. 118). I den realistiska kontexten ligger statens säkerhet och den yttersta möjligheten till unilateralt preventivt krig i den ena vågskålen, och den regelbaserade världsordningen i den andra (Yost, 2007, s. 59). I kontexten realism handlar dock inte avvägningen främst om legaliteten i regelverket utan om de realpolitiska konsekvenserna om den regelbaserade ordningen skulle försvagas av att stater startar preventivt krig utan någon form av multilateralt godkännande.

Amstutz (2018, s. 119) beskriver tre sorters legitima krig: Försvarskrig mot aggression, föregripande krig och preventiva krig. Enligt Amstutz kan ett preventivt krig uppfattas som legitimt när det finns ett hot baserat på en fiendes utrikespolitik, strategi och militära utveckling. Forskningen är enig om att bedömningar av maktbalansen spelar en viktig roll som drivkraft för preventivt krig. Gray (2009, s. 227) beskriver prevention som resultat av framtidsprognoser där antingen ett krig är troligt, eller att maktbalansen bedöms komma att rubbas kraftigt. Staten ställs därmed inför ett val: Att acceptera en förändrad maktbalans och en risk att anfallas vid

Högre Officersprogrammet 22–24

ett tillfälle som motståndaren väljer, eller att agera för att undvika detta genom diplomati, sanktioner, subversion eller militära maktmedel. Strachan (2018, s. 275) ser preventivt krig som en följd av ett misslyckande inom avskräckning mellan stater där kriget blir ett medel för att återställa avskräckningsförmågan.

En del av forskningen betraktar begreppet prevention och föregripande som tätt förknippat med kärnvapenstrategi. Ett förlorat initiativ i ett krig med kärnvapen kan innebära att statens egna kärnvapen förintas i fiendens första angrepp och det är därför viktigt att kunna föregripa och istället utdela det första slaget. (Brodie, 1959, s. 227–228; Gray, 2009, s. 223). Att förhindra en stat från att ha kärnvapen kan vara en drivkraft för preventivt krig (Colonomos, 2013, s. 37; Doyle, 2008, s. 24).

4. TEORETISKT RAMVERK

4.1 BEGREPPSANALYS: ATT BRINGA ORDNING

Enligt Sartori (2009) börjar begrepp som idéer, eller mentala bilder, vilka sedan tilldelas ett visst ord. Många ord har dock multipla innebörder i både dagligt användande och i lexikon. Det viktiga är att välja rätt definition utifrån vilken mening som ska framföras.

Begreppsanalys används för att definiera och förstå innebörden av begrepp. Genom systematisk undersökning av ett begrepp klarläggs dess betydelse, användning och begränsningar. Om begrepp blir för generella försvagas deras förklaringskraft (Collier & Gerring, 2009, s. 3). Användning av begrepp som saknar klara definitioner kan medföra otydlighet om vad begreppet innebär, gränslöshet mot närliggande begrepp, och vaghet om vilka fenomen som begreppet skall associeras med (Collier & Gerring, 2009, s. 3). Strävan efter att klarlägga begrepp kan skapa en spricka mellan vardagligt språk och vetenskapligt språk. Forskare skapar ett vetenskapligt och teknokratiskt språk för att nå större klarhet och precision när de studerar fenomen. Det är dock inte säkert att detta språk lyckas att förankra sig i det vardagliga språket, vilket istället kan komma att präglas av vardagliga termer (Collier & Mahon, 1993, s. 853).

Begreppsanalys inriktas mot tre delar av ett begrepp: (1) term, (2) intension, och (3) referent (Sartori, 2009, s. 102–103). *Term* är själva ordet, begreppets namn; *intension* är innebörd och summan av de attribut som tillskrivs begreppet; och *referent* är den verkliga världens

Högre Officersprogrammet 22–24

motsvarighet till bilden i människans tanke, som ett objekt, en handling eller en händelse (Sartori, s. 133–144). Attribut är vad som kännetecknar begreppet när det bryts ned i delar. Kopplingen mellan term och intension kan beskrivas som *otydlig* eller *tydlig* (eng. *ambiguous* or *clear*), och *mångtydig* eller *entydig* (eng. *equivocal* or *univocal*); och kopplingen mellan intension och referent kan beskrivas som antingen *vag* (*obestämd*) eller *bestämd* (eng. *vague* or *not*) (Sartori, 2009, s 102).

Begreppsanalys utförs tre steg: (1) etablera definition av begreppets intension (innebörd) genom dess attribut, (2) bestämma dess referent, (3) säkerställa att dess terminologi förstås entydigt (Sartori, 2009, s. 110–111).

Enligt Sartori (2009, s. 111) kan ett begrepp förfelas på tre sätt: (1) defekt intension, vilket innebär brister i attribut; (2) defekt extension, vilket innebär vaghet avseende vad begreppet omfattar; och (3) otydlighet i terminologi. Otydlighet kan beskrivas som två nivåer, en enskild författares *individuella otydlighet*, och *kollektiv otydlighet* som skapas genom att varje forskare skapar en egen definition av ett begrepp (Sartori, 2009, s. 110–112). Utbredd individuell otydlighet hos forskare kan påverka hela forskningsfält och ge upphov till en kollektiv otydlighet som i värsta fall förstör fältets bidrag till vetenskapen. Sartori anser att individuell otydlighet kan motverkas genom kontroll av att nyckeltermerna används entydigt och konsekvent. Otydlighet kan uppstå ur homonymer (ett ord med flera olika innebörder), men även ur synonymymer (flera ord med samma innebörd). Att ord har liknande innebörd är inte samma sak som att de har *samma* innebörd, och språkliga synonymymer hör därför inte ihop med begreppsmässiga synonymymer. Acceptabla synonymymer: (1) likvärdig i allmän mening, (2) likvärdig i intension avseende dess uttryck av neutralitet eller värdering (Sartori, 2009, s. 115).

För att motverka begreppsförvirring föreslår Sartori förflyttningar uppåt eller nedåt längs en abstraktionsstege med varierande abstraktionsgrad; (Sartori, 2009, s. 37). Detta ger sammanvägt en beskrivning med hög förklaringskraft och precision där abstraktionsstegens olika steg medför både vinster och förluster i förklaringskraft.

Överst på abstraktionsstegen återfinns begrepp med enbart ett attribut, vilka benämns som universella begrepp. Universella begrepp är inte nödvändigtvis otydliga, men inom forskning är de svåra att använda på ett givande sätt då begrepp med få attribut får svaga gränser och svåröverblickbar extension. Längre ner på stegen blir precisionen större när antalet attribut

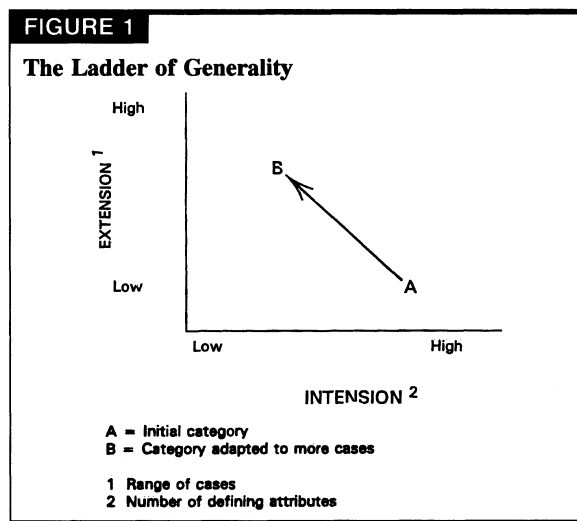
Högre Officersprogrammet 22–24

ökar. Ett begrepp med ett stort antal attribut får starkare gränser till närliggande begrepp och tydligt definierad extension. Ett begrepp kan behandlas i varierande abstraktionsnivåer av olika forskare, vilket kräver tydlighet från respektive forskare.

Abstraktionsnivå	Intension / extension	Huvudsakligt användningsområde inom forskning
Hög <i>Universella begrepp</i>	Maximal extension Minimal intension	Jämförelser mellan heterogena kontexter.
Medel <i>Generella begrepp</i>	Balans mellan extension och intension.	Jämförelser inom i huvudsak homogena kontexter.
Låg <i>Smala begrepp</i>	Maximal intension Minimal extension	Kontextuell definition. Jämförelser inom samma kontext.

Tabell 1: Sartoris abstraktionsstege (författarens översättning, Sartori, 2009, s. 26)

Det råder ett negativt samband mellan intension och extension, vilket innebär att när intensionen ökar, genom att ytterligare attribut tillförs begreppet, så minskar dess extension då färre fall uppfyller begreppets krav på representerade attribut (Gerring, 1999, s. 389; Goertz, 2006, s. 72; Sartori, 2009, s. 118). Genom att minska intensionen, genom färre attribut, skapas *begreppsstretchning* och antal fall som omfattas extensionen ökar då kravet på antal representerade attribut är lägre. Begreppsstretchning ger därmed ett mer generellt begrepp, men till priset av minskad precision (Sartori, 2009, s. 36–37).

Figur som åskådliggör begreppsstretchning och sambandet mellan intension och extension i Sartoris abstraktionsstege. Antalet attribut i begreppets intension minskas i syfte att begreppets extension ska kunna omfatta fler fall.

Bild: 1 (Collier & Mahon, 1993, s. 846).

4.2 GERRINGS GODA BEGREPP

Samhällsvetenskapen har kritiserats för att dess begrepp saknar naturvetenskapens tydlighet och varaktighet (Gerring, 1999, s. 360). Gerring (1999, s. 360) ger kritikerna rätt och menar att samhällsvetenskaplig forskning försvåras av att termer används med olika innebörder, nya termer kopplas till gamla begrepp, och att begreppsstretching är vanligt förekommande. Ett bra begrepp är en triangulering av fenomenet som behöver definieras, begreppets attribut, och begreppets term (Gerring, 1999, s. 357–358). Utan goda begrepp blir det svårt att bedriva forskning och uppnå kunskapsackumulering.

Gerring (1999, s. 388) bygger vidare på Giovanni Sartoris arbete om begreppsbildning, men finner Sartoris strikta regler olämpliga med anledning av begreppsbildningens icke-statiska natur och en ständig växelverkan (eng. trade off) mellan begreppets tre delar: Term, innebörd och referent. Gerring (1999, s. 389) anser att begreppsbildning ska ses som en hermeneutisk cirkel, eftersom varje förändring i en av ett begrepps tre delar, intension, extension, eller term, även kommer att påverka de två andra delarna.

Gerring (1999, s. 367) föreslår åtta kriterier för begrepp: *Familjaritet* (eng. familiarity), *resonans* (eng. resonance), *sparsamhet* (eng. parsimony), *koherens* (eng. coherence), *differentiering* (eng. differentiation), *djup* (eng. depth), *nytta inom teori* (eng. theoretical utility), *nytta inom fältet* (eng. field utility). De åtta kriteriernas inbördesförhållanden innebär en dragkamp där avvägningar måste göras, vilket medför att begrepp är förenade med både

Högre Officersprogrammet 22–24

styrkor och svagheter (Gerring, 1999, 367–368). Gerring (1999, s. 364–367) anser dock att begreppsbildning inte enbart är en produkt av teoribildning eftersom begrepp även måste förhålla sig till andra närliggande begrepp och varierande kontexter. Gerring (1999, s. 391) noterar att kontexten har stor inverkan på begreppsbildning, men anser att de åtta kriterierna fungerar oavsett kontextuella särarter avseende empiriska fall eller semantiska fält.

Familjaritet

Familjaritet (eng. familiarity) svarar på i vilken grad termen beskriver fenomenet som ska definieras på ett sätt som får mottagaren att instinktivt förstå begreppets innebörd (Gerring, 1999, s. 368–369). En term med hög familjaritet utnyttjar det befintliga språket, vardagligt eller akademiskt, för att med hög precision koppla de viktigaste attributen, innebördens kärna, till begreppet. Den lägsta nivån av familjaritet utgörs av nyskapade termer som helt saknar igenkänning i det befintliga språkbruket.

Resonans

Resonans (eng. resonance) svarar på hur väl en term passar in i existerande terminologi inom ett fält. En term med hög resonans utnyttjar bekanta talesätt, rim, kopplingar till sinnesintryck, som smak eller lukt, för att nå genomslag hos mottagaren genom kognitiv association, eller som Gerring (1999, s. 370–371) uttrycker det, *kognitivt klick*.

Sparsamhet

Sparsamhet (eng. parsimony) är ett mått på ett begrepps enkelhet och förmåga att verka i förhållande till mängden attribut. Ett begrepp med hög sparsamhet har tydlig definition genom en kärnfull intension med få attribut (Gerring, 1999, s. 371). Sparsamhet måste dock vägas mot risken för att begreppet blir för universellt genom att ett fåtal attribut inte räcker för att avgränsa begreppets omfattning.

Koherens

Gerring (1999, s. 373) anser att *koherens* (eng. coherence) är det viktigaste kriteriet för att bedöma ett begrepps duglighet och är ett mått på hur väl ett begrepps attribut hänger samman och bildar en enhet som definierar begreppet utan interna motsägelser. Ett begrepp med hög koherens har attribut som förenas genom logiska eller funktionella band.

Differentiering

Gerring (1999, s. 375–376) använder termen *differentiering* (eng. differentiation) för att beskriva hur väl begreppet skiljer sig från närliggande begrepp. Hög differentiering innebär tydliga gränser mot närliggande begrepp, vilket ger begreppet en tydlig särart. Ett begrepp med låg differentiering har svaga gränser mot andra begrepp, vilket riskerar att ge en mycket stor extension.

Djup

Ett begrepps *djup* (eng. depth) bestäms av antalet attribut som återfinns i fenomenets intension (Gerring, 1999, s. 380). Stort djup har ett begrepp om det kan göra övertygande anspråk på att representera ett tydligt definierat fenomen genom många tydliga attribut. Om begreppet måste förklaras genom att ange vad det inte är, är det ett tecken på litet djup.

Nytta inom teori

Nytta inom teori (eng. theoretical utility) beskriver hur väl ett begrepp kan bidra till teoribyggande genom hur det förhåller sig till närliggande begrepp och kategorier av liknande begrepp (Gerring, 1999, s. 381). Begreppets nytta kommer ur dess position inom detta bredare fält av andra begrepp och termer. För att öka ett begrepps nytta inom teori kan det vara nödvändigt att utesluta attribut som stör avgränsningar till närliggande begrepp, även om detta sker till priset av lägre extension.

Nytta inom fältet

Med *nytta inom fältet* (eng. field utility) avser Gerring (1999, s. 382) begreppsbildning som sker inom ett definierat semantiskt fält, där varje distinkt referent har en distinkt term, och varje term har en distinkt referent. När en ny term lanseras, eller när en befintlig term omdefinieras, kommer det att påverka andra närliggande termer, vilket skapar följdverkningar i termens kategori och semantiska fält. Begreppsbildning som inte inverkar negativt på närliggande begrepp har stor nytta inom fältet; begreppsbildning som orsakar stora förändringar på närliggande begrepp har liten nytta inom fältet.

4.3 TEXTANALYS

Kvalitativ textanalys kan användas för att fånga en text som helhet, dess mening, beviskraft, och kontext (Esaiasson et al., 2017, s. 211–214). Esaiasson et al. (2017, s. 214) beskriver att kvalitativ textanalys kan delas in i två huvudinriktningar, *den systematiserande* som skapar ordning och lyfter fram mening tematiskt och systematiskt; och *den kritiskt granskande* som inte nöjer sig med att systematisera utan även värderar beviskraft och maktförhållanden. För att kunna tolka källmaterialet samt lyfta fram och kategorisera den mening som är relevant för studien krävs en induktiv process (Boréus & Kohl, 2018, s. 50). Denna induktiva process fångar in de attribut som utgör begreppets intension och bedöma i vilken kontext som begreppet används.

Urval av texter som ska utgöra källmaterial kan göras *brett* med material ur flera olika materialkategorier; eller *snävt* med enstaka materialkategorier; och materialet kan vara *typiskt*, där innehållet är representativt i bred bemärkelse, eller *kritiskt* där källmaterialet intar extrema positioner (Esaiasson et al., 2017, s. 225–226).

5. METOD

5.1 FORSKNINGSDSIGN

Studien följer följande steg: (1) översikt av forskningsläget och upprättande av analysverktyg utifrån forskningsfrågan, (2) val av källmaterial, (3) analytisk frågeställning till källmaterialet och kategorisering av svaren, och (4) slutsatser. Mellan steg 2 och 3 sker även en iterativ process där källmaterialet bidrar till förbättrad frågeställning, ytterligare källmaterial, och tydligare kategorisering.

Urval av källmaterial har medvetet gjorts *snävt* och materialkategorierna har begränsats till vetenskapliga artiklar och böcker inom krigsvetenskap och internationell rätt. Materialet utgör ett typiskt urval och kan därför anses vara representativt för dessa kategorier.

Studien använder *systematiserande kvalitativ textanalys* då den bedöms vara den mest lämpliga för ändamålet: Att effektivt kunna ordna källmaterialets representation av begreppet preventivt krig, avgöra i vilken kontext som begreppet placeras, och klarlägga begreppets intension genom att identifiera vilka attribut respektive författare tillskriver preventivt krig. Identifierade attribut organiseras och grupperas i en matris

För att svara på forskningsfrågan "*Hur kan begreppet preventivt krig förstås utifrån Giovanni Sartoris och John Gerrings begreppsteoretiska ramverk?*" använder studien Gerrings goda begrepp, för att bedöma begreppet preventivt krig avseende tydlighet – otydlighet, och entydighet – mångtydighet utifrån modellens åtta kriterier med datamaterial från matrisen. Textanalys används för att identifiera begreppets innebörd (intension) i två abstraktionsnivåer, mellan och låg, enligt Sartoris abstraktionsstege.

Operationalisering av Gerrings goda begrepp

Gerrings kriterier	Analysfråga
Familjaritet	1. Hur svarar termen preventivt krig mot den samlade innebörden begreppets identifierade attribut, och har begreppet fått fäste även utanför forskningen?
Resonans	2. Passar begreppet preventivt krig in i det krigsvetenskapliga forskningsfältet, och är termen talande för begreppets innebörd?
Sparsamhet	3. I vilken grad kan begreppet preventivt krig anses vara kärnfullt utifrån dess attribut?
Koherens	4. Är attributen som tillskrivs begreppet preventivt krig logiskt och funktionellt koherenta?
Differentiering	5. Vilka närliggande begrepp finns till begreppet preventivt krig, och hur väl differentierar sig preventivt krig från dessa?
Djup	6. Vilket djup har begreppet preventivt krig?
Nytta inom teori	7. Vilken nytta har begreppet preventivt krig som ramverk för teori inom krigsvetenskap?
Nytta inom fältet	8. Vilken inverkan har begreppet preventivt krig på närliggande begrepp inom krigsvetenskap?

Tabell 2: *Operationalisering av Gerrings goda begrepp.*

6. ANALYS OCH RESULTAT

6.1 RESULTAT AV TEXTANALYS

Inom det undersökta materialet, vilket utgörs av vetenskapliga artiklar och böcker, som behandlar anticipatoriskt krig, antingen preventivt krig, eller både preventivt krig och föregripande anfall, utifrån två huvudsakliga perspektiv, (1) moraliskt, etiskt, och legalitet; och (2) realistiskt, har begreppets attribut identifierats. Attributen utgör samlande rubriker för de indikatorer som fångats i författarnas texter där både ordagranna överensstämmelser och likheter i andemening mellan författare har genererat en helhetsbild.

Överst på Sartoris abstraktionsstege (eng. ladder of abstraction), med minimal intension och maximal extension, finns det universella begreppet krig, med enbart attributet *väpnad kamp med minst ettusen dödade per år*. Svenska Akademiens ordlista (SO, 2021) definierar krig som ett ”tillstånd av väpnad kamp i stor skala mellan nationer eller andra folkgrupper”. Enligt Uppsala Conflict Data Program (UCDP, 2024) krävs det minst ettusen döda per kalenderår för att krigshandlingar ska klassas som ett *krig*, om det är under ettusen döda men minst tjugofem klassas det som en *väpnad konflikt*. Definitionen av ”stor skala” blir därmed minst ettusen döda. Enligt Neff (2005, s. 14) kan krig definieras som en våldsam mellanstatlig konflikt, vilken utkämpas med samhällets kollektiva resurser i enlighet med vissa regler. Något längre ner i abstraktionsstegen blir begreppet anticipatoriskt krig synligt då gemensamma attribut för preventivt krig och föregripande anfall kan identifieras. På medelnivån av abstraktionsstegen framträder *preventivt krig* genom att attributen som kännetecknar begreppet blir identifierbara. På den lägre nivån, där begreppet blir smalare och mer precisa, kan attributen för de två kontexterna *realism* och *rättfärdigt krig* urskiljas och begreppet får en mer specifik innebörd beroende på kontext. Genom att kliva ner till den lägre kontextuella nivån blir begreppets extension mindre och antalet fall som kategoriseras som preventivt krig blir färre. Först på den lägre nivån kan jämförelser inom samma kontext göras.

Generellt begrepp: Attribut på medelnivå av abstraktionsstegen

Väpnad kamp med minst ettusen dödade per år och mellanstatlig konflikt är attribut från den mer universella nivån av krig och kommer att följa med som attribut till begreppet preventivt krig i abstraktionsstegen medelnivå och återfinns därmed i båda kontexterna, *realism* och *rättfärdigt krig*.

Närvaro av hot är ett attribut som samlar olika hotperceptioner som ett preventivt krig förväntas adressera (Betts, 2003, s. 24; Colonomos, 2013, 23–2; Doyle, 2011, s. 46, 49; Levy, 2008, s. 4; Meisels, 2012, s. 447–448; Strachan, 2018, s. 106). Att vara *hotad* är dock inte samma sak som att vara *rädd*, ett hot är sprunget ur en faktisk kapacitet att skada, eller en uttalad ambition att skada (Walzer, 2015, s. 78). Frågan om vad som är ett tillräckligt starkt hot är omdebatterad (Meisels, 2012, s. 448). Walzer (2015, s. 80) menar att det är omöjligt att sammanställa en checklista för att fastställa en hotnivå som medger ett rättfärdigt krig genom föregripande anfall eller preventivt krig eftersom kontexten är avgörande. Istället dras gränsen vid en punkt där hotet blir tillräckligt starkt, vilket Walzer (2015, s. 75) menar är medvetet otydligt, men kännetecknas av: (1) Uttalad vilja att skada, (2) viss nivå av förberedelser som skapar kapacitet att skada, och (3) ett läge där passivitet inför hotet kraftigt ökar risken. Efter terrorattacken mot USA 2001 har hotperception fått ett vidare spann där hot med liten sannolikhet men med stora konsekvenser har vidgat möjlighetsfönstret för preventivt krig (Feinstein, 2004, 145–146; Gupta, 2008, s. 192–193; Martel, 2015, s. 319; Strachan, 2018, s. 44, 106). Attributet *närvaro av hot* är gemensamt för båda kontexterna.

Tiden är ett centralt attribut för preventivt krig, och ingår i båda kontexterna, där det uppfattas som att tiden arbetar till nackdel för staten som överväger preventivt krig, och till motståndarens fördel (Colonomos, 2016, s. 4; Colonomos, 2013, s. 20; Gray, 2009, s. 222, 251–252; Gray, 2007, s. v-vi; Huntington, 1985, s. 69; Strachan, 2007, s. 37–38). Det preventiva kriget utgår därmed ifrån att det finns en fara i att vänta, vilket innebär att staten ser ett behov av att eliminera ett säkerhetshot, som inte är akut för tillfället, men som växer sig starkare i takt med att tiden går och bedöms att bli akut någon gång i framtiden (Brodie, 1959, s. 234; Colonomos, s. 4; Doyle, 2011, s. 45; Gray, 2009, s. 252–254; Levy, 2008, s. 2008; Meisels, 2012, s. 448; Sinnott-Armstrong, 2008, s. 215–217).

Högre Officersprogrammet 22–24

Ytterligare ett attribut är gemensamt för båda kontexterna. Krigsinsatsernas mål är att *förstöra fiendens offensiva kapacitet* för att omintetgöra fiendens möjlighet att tillfoga skada, inte en degradering av fiendens totala försvarsförmåga i syfte att kunna besätta fientligt territorium (Brodie, 1959, s. 227; Colonomos, 2013, s. 20; Kurtulus, 2007, s. 225; Shue, 2007, s. 245).

Smalt begrepp: Attribut på låg abstraktionsnivå i kontexten realism

De attribut som utmärker preventivt krig i kontexten realism är: *Ett valt krig* (eng. war of choice), *maktbevarande*, samt att preventivt krig är en *offensiv handling i defensivt syfte*.

Det preventiva kriget är *ett valt krig* eftersom det startas genom ett aktivt val i ett läge där staten inte är utsatt för ett överhängande hot, utan beslutet baseras på förutsägelser om framtiden och där tillfället väljs för att förutsättningarna anses vara gynnsamma (Betts, 2003, s. 18; Colonomos, 2016, s. 5; Gray, 2007, s. v-vi; Gray, 2009, s. 218, 252).

Maktbevarande innebär att en stat förutser en framtida förskjutning av maktbalansen visavi en motståndare, där staten är stark nu, men svagare i framtiden, medan motståndaren är svag nu, men starkare i framtiden, och staten är villig att utkämpa ett preventivt krig för att hindra denna förskjutning (Colonomos, 2013, s. 20; Doyle, 2011, s. 49; Gray, 2009, s. 226; Lobell, 2023, s. 607; Strachan, 2007, s. 36).

Offensiv handling i defensivt syfte: I den realistiska kontexten tjänar det preventiva kriget statens intressen och den offensiva och aggressiva handlingen att starta ett krig är egentligen ett defensivt agerande till försvar av den egna statens långsiktiga intressen, vilket lutar sig mot sedvänja snarare än modern internationell rätt (Bellamy, 2012, s. 165; Betts, 2003, s. 20–21; Brodie, 1959, s. 227–228; Gray, 2009, s. 242; Kurtulus, 2007, s. 221).

Smalt begrepp: Attribut på låg abstraktionsnivå i kontexten rättfärdigt krig

Utifrån kontexten rättfärdigt krig förväntas det finnas attribut som på moraliska eller legala grunder kan skilja ett preventivt krig från ett anfallskrig.

I den krigsvetenskapliga litteraturen om anticipatoriska krigshandlingar är incidenten med the Caroline frekvent återkommande. The Carolines fyra kriterier för legalitet i preventiva

Högre Officersprogrammet 22–24

krigshandlingar: (1) *absolut nödvändighet*, (2) *inget annat val*, (3) *överhängande hot utan tid för överläggningar*, och (4) *proportionalitet* (Doyle, 2011, s. 12–13). En annan portalfigur i litteraturen är katolska kyrkans doktrin för rättfärdigt krig som stipulerar sex kriterier för att ett krig ska kunna anses vara moraliskt rättfärdigt: (1) *rättfärdig anledning* (eng. just cause), (2) *legitim beslutsfattning* (eng. legitimate authority), (3) *rätt intention* (eng. right intention), (4) *proportionalitet* (eng. proportionality), (5) *sannolik framgång* (eng. likelihood of success), och (6) *krig är sista utvägen* (eng. resort to war only as a last resort) (Gray, 2009, s. 232). Att dessa sex kriterier skulle kunna anses vara attribut till begreppet preventivt krig kunde analysen finna ett visst stöd för, dock i varierande grad. Kriterierna från katolska kyrkan och the Caroline sammanfaller och kan bilda en syntes med attribut för rättfärdigt krig, vilket redovisas i tabell 1, med undantag för *överhängande hot* som kopplas till det gemensamma attributet *tid*.

Katolska kyrkans doktrin för rättfärdigt krig	The Caroline	Attribut i kontexten rättfärdigt krig
(1) Rättfärdig anledning	(1) Absolut nödvändighet	Rättfärdig anledning
(2) Legitim beslutsfattning		Legitim beslutsfattning
(3) Rätt intention		Rätt intention
	(2) Överhängande hot	<i>Tid (gemensamt attribut)</i>
(4) Proportionalitet	(3) Proportionalitet	Proportionalitet
(5) Sannolik framgång		Sannolik framgång
(6) Krig är sista utvägen	(4) Inget annat val	Krig är sista utvägen

Tabell 3: Syntes av katolska kyrkans doktrin och The Caroline.

Högre Officersprogrammet 22–24

Rättfärdig anledning innebär att det finns ett trovärdigt hot mot statens vitala säkerhetsintressen, vilket återkommande förekommer i forskares diskussion om preventivt krig och kan därmed anses vara underbyggd som attribut i kontexten rättfärdigt krig (Bellamy, 2012, s. 122; Brown, 2003, s. 5–7; Doyle, 2011, s. 59; Feinsein & Slaughter, 2004, s. 145–146; Gray, 2009, s. 231).

Legitim beslutsfattning handlar om vilket styrande organ som kan besluta om preventivt krig, och här ses främst beslut av FN (Förenta nationerna) och dess säkerhetsråd som indikator på att ett beslut kan betraktas uppfylla attributet (Brown, 2003, s. 5; Feinsein & Slaughter, 2004, s. 148; Koh, 2008, s. 106; Shue, 2008, s. 238, 245). Andra multinationella organisationer har fattat beslut om preventivt krig när FN:s säkerhetsråd inte kunnat enas om ett beslut (Feinsein & Slaughter, 2004, s. 148). Legitimiteten för beslut utanför FN är dock omdebatterat.

Rätt intention innebär att krig endast får föras för en god sak som självförsvar, skydda en befolkning från en förtyckande regim, eller att bevara freden (Bellamy, 2012, s. 122; Brown, 2003, s. 7; Colonomos, 2013, s. 17–18; Doyle, 2011, s. 50–51; Rodin, 2008, s. 171–173; Sinnott-Armstrong, 2008, s. 213). Indikatorer som leder till attributet rätt intention är ett tydligt inslag i diskussionen om preventivt krig i kontexten rättfärdigt krig, och attributet anses därmed vara belagt.

Proportionalitet utgör ett tydligt attribut, ur både moraliskt och legalt perspektiv, och i kontexten rättfärdigt krig innebär det att nyttan av ett preventivt krig måste överväga de skador som kriget medför (Bellamy, 2012, s. 122; Doyle, 2011, s. 57; Feinsein & Slaughter, 2004, s. 149; Rodin, 2008, s. 186).

Sannolik framgång bygger på tanken om att det endast är moraliskt rätt att starta ett preventivt krig om det bedöms troligt att målen kan nås, i annat fall kommer lidandet som orsakas av det preventiva kriget att vara förgäves (Chatterjee, 2013, s. 20; Gray, 2009, s. 252–254; Shue, 2008, s. 245).

Attributet *krig är sista utvägen* innebär att staten har uttömt alla andra vägar för att undanröja anledningen för det preventiva kriget genom förhandlingar och ekonomiska eller diplomatiska sanktioner (Bellamy, 2012, s. 122, 161–162; Colonomos, 2013, 23–24; Gray, 2009, s. 252–254; Huntington, 1985, s. 69). Det innebär att i kontexten rättfärdigt krig är det preventiva kriget inte ett valt krig, utan ett krig som staten är tvingat att utkämpa.

6.2 ANALYSFRÅGA 1: FAMILJARITET

Analysfråga: Hur svarar termen preventivt krig mot den samlade innebörden begreppets identifierade attribut, och har begreppet fått fäste även utanför forskningen?

Inom forskning används begreppet preventivt krig på ett sätt som tydligt kopplar ihop idén om ett krig som utkämpas för att en stat bedömer att det förr eller senare kommer att bli krig, och att det är bättre att utkämpa det vid ett tillfälle som väljs med hänsyn till rådande styrkeförhållanden och förväntade framtida styrkeförhållanden.

Ordet *preventivt* har en bred användning i det svenska språket och det är därmed rimligt att anta att ordet kan förstås även när det används som adjektiv i ett sammanhang som är mer obekant för mottagaren, oavsett om termen är *preventivkrig* eller *preventivt krig*. Krig är ett begrepp som används och känns igen, men den mer specifika definitionen att det krävs minst ettusen döda per år för att klassas som krig är förmodligen obekant för den breda allmänheten. Oaktat det antas begreppet krig förstås på en tillräcklig nivå för att betraktas som tydligt utanför forskningen. Hur begreppet preventivt krig används utanför en krigsvetenskaplig är dock oklart.

6.3 ANALYSFRÅGA 2: RESONANS

Analysfråga: Passar begreppet preventivt krig in i det krigsvetenskapliga forskningsfältet, och är termen talande för begreppets innebörd?

Preventivt krig har en tydlig position i det krigsvetenskapliga forskningsfältet, och befinner sig mellan de närliggande begreppen *anfallskrig* och *försvarskrig*. För de som har grundläggande kunskaper inom krigsvetenskap torde termen preventivt krig vara begriplig, och även kunna kopplas till händelser i krigshistorien. Begreppet fungerar inom både kontexten rättfärdigt krig och realism i krigsvetenskapliga studier.

6.4 ANALYSFRÅGA 3: SPARSAMHET

Analysfråga: I vilken grad kan begreppet preventivt krig anses vara kärnfullt utifrån dess attribut?

I realistisk kontext har studien identifierat sammanlagt åtta attribut, och i kontexten rättfärdigt krig elva attribut, vilket innebär på att begreppet har ett överblickbart antal attribut. Enligt Gerrings teori kan därför begreppet preventivt krig anses ha hög grad av kärnfullhet.

6.5 ANALYSFRÅGA 4: KOHERENS

Analysfråga: Är attributen som tillskrivs begreppet preventivt logiskt och funktionellt koherenta?

De två kontexterna, *realism* och *rättfärdigt krig*, skiljer sig åt i vissa attribut, men i respektive kontext är det tydligt att attributen bildar både logiska och funktionellt koherenta samband.

I realism kretsar attributen kring statens intressen kopplat till ett hot mot statens säkerhetsintressen eller en hotande förändring i maktbalansen, och där hotets styrka tilltar med tiden.

I kontexten rättfärdigt krig kretsar attributen kring staten bevekelsegrunder för att starta ett preventivt krig, och där det finns moraliska, etiska, eller legala grunder för att ett krig ska kunna kallas preventivt, och inte vara ett anfällskrig.

Viktiga gemensamma attribut som fungerar oavsett kontext är *hotet* och *tiden*, där båda kontexterna fäster vikt vid att det är ett relevant och trovärdigt hot som motiverar en offensiv handling vid ett tidigare tillfälle än att invänta att hotet realiserar. Det preventiva kriget utkämpas för att inte behöva utkämpas som ett försvarskrig med sämre utgångsläge i framtiden.

6.6 ANALYSFRÅGA 5: DIFFERENTIERING

Analysfråga: Vilka närliggande begrepp finns till begreppet preventivt krig, och hur väl differentierar sig preventivt krig från dessa?

Tre närliggande begrepp har identifierats, (1) anfallskrig, (2) försvarskrig, och (3) föregripande anfall, vilka alla tre delar vissa attribut med preventivt krig. Enligt Svensk ordbok (SO, 2021) är anfallskrig ett ”krig som inletts genom att ett annat land anfallit ett annat”. I Svenska Akademiens ordbok (SAOB, 1927) återfinns en definition på försvarskrig, ”[...] *de krigsoperationer som utförs i syfte att omintetgöra fiendens anfall*”.

Preventivt krig och anfallskrig delar två attribut, att det är en *mellanstatlig konflikt*, och att *antalet dödade är minst ettusen per år*. Preventivt krig skiljer sig från anfallskriget genom syfte och val av anfallsmål. En stat startar ett preventivt krig med ett begränsat mål i att *förstöra fiendens offensiva kapacitet* i syfte att undanröja ett militärt hot mot staten (Colonomos, 2013, s. 20; Shue, 2007, s. 245). Ett anfallskrig syftar till att försätta fienden i ett hjälplöst tillstånd i en vidare mening (von Clausewitz, 1991, s. 31, 533).

Preventivt krig skiljer sig från försvarskriget genom att det är *ett valt krig* där staten väljer att gå till anfall mot fienden i ett preventivt krig, även om syftet i grunden är defensivt. Preventivt krig och försvarskrig delar två attribut, att det är en *mellanstatlig konflikt*, och att *antalet dödade är minst ettusen per år*.

Föregripande anfall är, likt preventivt krig, en variant av antecipatoriskt krig och delar många attribut med preventivt krig. En viktig skillnad ligger i attributet tid, där tidshorisonten för det fientliga hotet är överhängande eller omedelbart förestående (Colonomos, 2013, s. 23–24; Gray, 2007, viii-ix; Levy, 2008, s. 4; Meisels, 2012, 447–448; Rodin, 2008, s. 160–161; Sinott & Armstrong, 2008, s. 215–217). Ett föregripande anfall anses inte vara *ett valt krig* på samma sätt som ett preventivt krig, utan betraktas istället som att omständigheterna, med ett nära förestående fientligt anfall, tvingar staten att agera föregripande (Gray, 2009, s. 218, 224).

I kontexten rättfärdigt krig ter sig ett föregripande anfall som mindre problematiskt än preventivt krig, vilket beror på att uppfyllnad av de rättfärdiga kriterierna är tydligare när tidshorisonten är mycket knapp och hotet därmed inte är avlägset och oklart, utan sannolikt,

Högre Officersprogrammet 22–24

tydligt och nära förestående (Bellamy, 2012, s. 170; Gray, 2007, s. v–vi; Rodin, 2008, s. 144–145; Sinnott-Armstrong, 2008, s. 215–217). Antalet dödade har också inverkan på gränsdragningen mellan preventivt krig och föregripande anfall, där det är avgörande om antalet dödade är färre än ettusen per år, vilket är gränsen för vad som är krig eller en väpnad konflikt enligt UCDP:s (Uppsala Conflict Data Program) definition.

6.7 ANALYSFRÅGA 6: DJUP

Analysfråga: Vilket djup har begreppet preventivt krig?

Begreppet representerar ett definierat fenomen inom både krigsvetenskap och utomvetenskapliga kontexter, men med ett begränsat djup. Totalt fem attribut har identifierats för preventivt krig som generellt begrepp på medelnivån i abstraktionsstegen, vilket bedöms vara ett lågt djup. Men genom att se begreppet preventivt krig på låg nivå i abstraktionsstegen uppstår ett visst idémässigt djup hos begreppet när attributen blir fler inom de två kontexterna realism (åtta attribut) och rättfärdigt krig (elva attribut).

6.8 ANALYSFRÅGA 7: NYTTA INOM TEORI

Analysfråga: Vilken nytta har begreppet preventivt krig som ramverk för teori inom krigsvetenskap?

Begreppet preventivt krig har nytta som ramverk inom krigsvetenskapen genom att begreppet kan användas i studier av antecipatorisk krigföring. Genom att tydliggöra i vilken av de två kontexterna, *rättfärdigt krig* eller *realism*, som begreppet ska förstås kan konstruktion av teoretiska ramverk underlättas. Begreppet preventivt krig tillför nytta inom normativa studier av krig, där frågor kring ett krigs rättfärdighet kan undersökas med hjälp av tydliga begrepp. Inom strategiska studier har begreppet nytta genom att tydligt representera de attribut som haft inverkan på politiska beslut ur ett realistiskt perspektiv.

6.9 ANALYSFRÅGA 8: NYTTA INOM FÄLTET

Analysfråga: Vilken inverkan har begreppet preventivt krig på närliggande begrepp inom krigsvetenskap?

Begreppet preventivt krig tillför nytta genom att hjälpa till att bestämma i vilken kategori av krig som observerade händelser ska placeras. En tydlig och entydig definition av begreppet särskiljer det från de närliggande begreppen anfallskrig, försvarskrig och föregripande anfall, och dess inverkan på närliggande begrepp är därmed positiv då gränsen mellan begreppen blir starkare.

6.10 SAMMANFATTNING AV RESULTAT

Analysen visar att begreppet preventivt krig främst definieras genom sin intension bestående av attributen; (1) väpnad kamp med minst ettusen döda per år, (2) mellanstatlig konflikt, (3) närvaro av hot, (4) tiden, och (5) förstöra fiendens offensiva kapacitet.

När begreppet betraktas på en låg abstraktionsnivå blir det tydligt att förståelsen av begreppet preventivt krig är beroende av kontext. Uppsatsen identifierar två huvudsakliga kontexter, rättfärdigt krig och realism. I kontexten realism innefattar begreppets utökade intension ytterligare tre attribut: (1) ett valt krig, (2) maktbevarande, och (3) offensiv handling i defensivt syfte. Rättfärdigt krig utgör den andra identifierade kontexten med ytterligare sex attribut i den utökade intensionen; (1) rättfärdig anledning, (2) legitim beslutsfattning, (3) rätt intention, (4) proportionalitet, (5) sannolik framgång, och (6) krig är sista utvägen.

Enligt Gerrings goda begrepp kan termen preventivt krig antas ha viss *familjaritet*. Styrkan för begreppet avseende familjaritet är att termen består av två, var för sig, mycket välanvända ord, och dess svaghet är att termen preventivt krig inte är vanligt förekommande i det vardagliga språket och samhällsdebatten. Begreppets *resonans* är dock stark genom att preventivt krig har en roll inom krigsvetenskapen och termen är talande för begreppets innebörd. Preventivt krig är *kärnfullt* då dess intension består av ett överblickbart antal attribut. Begreppets *koherens* påverkas av i vilken abstraktionsgrad begreppet betraktas. På medelnivå är begreppet koherent,

Högre Officersprogrammet 22–24

men i lägre abstraktionsnivå blir begreppet endast koherent genom att betrakta det utifrån antingen realistisk kontext eller rättfärdigt krig. Begreppet preventivt krig är tydligt *differentierat* från de närliggande begreppen anfallskrig och försvarskrig. Differentieringen är dock något otydlig gentemot det närliggande begreppet föregripande anfall. Begreppet har ett litet *djup*, men genom att betrakta begreppet utifrån de två kontexterna blir djupet något förstärkt. Begreppet tillför *nytta inom teori* genom att det kan bidra till att bygga teoretiska ramverk inom krigsvetenskap. Genom att skapa en kategori av krig tillför begreppet *nytta inom fältet* krigsvetenskap genom differentiering från närliggande begrepp.

7. SLUTSATSER

7.1 SLUTSATSER

Studiens syfte är att klarlägga begreppet preventivt krig, dess definition och användbarhet, vilket kommer att minska risken för begreppsförvirring och öka begreppsvaliditeten i forskning som berör preventivt krig. För att uppfylla sitt syfte ställer studien forskningsfrågan:

Hur kan begreppet preventivt krig förstås utifrån Giovanni Sartoris och John Gerrings begreppsteoretiska ramverk?

I bedömningen om begreppet preventivt krig är *tydligt* och *entydigt* blir svaret att det beror på i vilken abstraktionsnivå som begreppet betraktas. I mellannivån av Sartoris abstraktionssteg är begreppet tydligt och entydigt. Dess attribut är (1) väpnad kamp med minst ettusen döda per år, (2) mellanstatlig konflikt, (3) närvaro av hot, (4) tiden, och (5) förstöra fiendens offensiva kapacitet. När begreppets intension enbart omfattar ett fåtal attribut för att skilja det från dess närliggande begrepp kan dess extension omfatta fler referenter (empiriska fall). Även om begreppet är tydligt om vad som är dess intension uppstår debatt om dess extension, närmare bestämt vilka krig som ska anses uppfylla kraven för att klassas som preventivt krig. Det föreligger alltså en risk för vaghet i kopplingen mellan intension och referent. Denna problematik verkar vara en källa till delade meningar om historiska krigs kategorisering.

Frågan om ett krigs kategorisering som preventivt eller ej leder vidare till abstraktionsstegens lägre nivå. Innebörden av begreppet preventivt krig beror då på i vilken kontext som begreppet används, i kontexten *realism* (strategisk realism) eller kontexten *rättfärdigt krig*. Detta tyder på

Högre Officersprogrammet 22–24

att den mer generella definitionen av begreppet på abstraktionsstegens mellannivå är en produkt av begreppsstretchning.

I kontexten *realism* utgörs preventivt krigs intension av attributen: (1) väpnad kamp med minst ettusen döda per år, (2) mellanstatlig konflikt, (3) närvaro av hot, (4) tiden, (5) förstöra fiendens offensiva kapacitet, (6) ett valt krig, (7) maktbevarande, och (8) offensiv handling i defensivt syfte.

I kontexten *rättfärdigt krig* utgörs preventivt krigs intension av attributen; (1) väpnad kamp med minst ettusen döda per år, (2) mellanstatlig konflikt, (3) närvaro av hot, (4) tiden, (5) förstöra fiendens offensiva kapacitet, (6) rättfärdig anledning, (7) legitim beslutsfattning, (8) rätt intention, (9) proportionalitet, (10) sannolik framgång, och (11) krig är sista utvägen.

Genom att intensionen skiljer sig åt mellan kontexterna så kommer även begreppets extension att variera beroende på kontext. Det medför en risk för att begreppet blir otydligt och vagt i en debatt om ett krigs kategorisering som preventivt krig eller ej. Otydligheten och vagheten uppstår om debatten förs utifrån olika kontextuella perspektiv då begreppets intension omfattar olika attribut på den lägsta nivån av Sartoris abstraktionsstege. Att begreppets intension förändras beroende av kontexten kan ses ur två perspektiv. Dels att begreppet förlorar sin tydlighet och entydighet från mellannivån i abstraktionsstegen och dras mot otydlighet och mångtydighet. Ett alternativt perspektiv är att begreppet kan behålla sin tydlighet och entydighet genom att tydliggöra i vilken kontext som begreppet används. För att motverka otydlighet är det viktigt att forskare är explicita i vilken kontext de placerar begreppet preventivt krig när det används som benämning på ett specifikt krig. Om forskare förändrar begreppets intension för att påverka dess extension, uttrycker sig vagt om vilka krig som kan kallas preventiva krig, eller använder andra termer än preventivt krig, *förfelas* begreppet och dess värde försvagas.

Termen preventivt krig utnyttjar familjaritet genom att vara sammansatt av bekanta ord. Termen preventivt krig har därmed en tydlig och bestämd koppling till begreppets intension och bedöms kunna förstås och associeras till referenter som en mer preciserad form av anticipatoriskt krig, även av personer utanför krigsvetenskapen. Begreppet är att betrakta som kärnfullt genom dess relativt få, men tydliga och kännetecknande attribut. Det begränsade antalet attribut medför dock att begreppet saknar djup, vilket är en möjlig förklaring till att forskningen har svårt att

Högre Officersprogrammet 22–24

enas i frågor som rör kategoriseringen av observerade krig som preventiva eller ej. Begreppet skapar dock en kategori av krig som ligger mellan anfallskrig och försvarskrig, vilket förbättrar precisionen i forskning och diskussioner om krig. Studiens resultat visar att begreppet har användning inom krigsvetenskap, både för att bygga teori och för att analysera empiriska fall.

Preventivkrig en acceptabel synonym till preventivt krig. Föregripande krig är däremot inte en acceptabel synonym då studien visar att det finns en tidsmässig skillnad mellan termen preventivt och föregripande. *Föregripande* och *preventivt* uttrycker en värdering av tidsfaktorn, där föregripande är nära förestående och preventivt är avlägset.

Beslutsfattare kan lockas att använda termen preventivt krig för att beskriva eller motivera sina beslut då det finns en air av legitimitet kring begreppet (Gupta, 2008, s. 192–193; Levy, 2008, s. 2). För officerens yrkesutövning innebär det att förståelse av begreppet preventivt krig viktig i arbete på strategisk nivå eftersom begreppet beskriver en möjlig bevekelsegrund för krig. I rollen som militär rådgivare till den politiska makten kan ett felaktigt användande av begreppet bidra till att internationell rätt och sedvänja åsidosätts.

7.2 METOD OCH MATERIAL

Källmaterialet representerar ett typiskt urval, vilket bedöms vara det mest ändamålsenliga för en begreppsanalys. Texterna bedöms som lämpliga utifrån innehåll och ger en rättvisande bild av hur begreppet representeras i forskningen. Frågeställningen i denna studie kräver inte någon tolkning av *latenta budskap* i källmaterialet utan kan i huvudsak förlita sig på tolkning av *manifesta budskap* som kan utläsas direkt i texten (Esaiasson et al., 2017, s. 227). I texterna behöver dock forskarnas perspektiv identifieras: Är kontexten realism eller rättfärdigt krig? Källmaterialet ligger förhållandevis nära tolkaren i denna studie och risken för förförståelse finns, men tack vare medvetenhet om förförståelsens betydelse kombinerat med materialets manifesta budskap har detta kunnat hanteras.

Det tidsmässiga och kulturella avståndet mellan källmaterialets texter och tolkaren kan påverka förståelsen av texten, där ett nära avstånd i tid och kultur underlättar förståelsen (Esaiasson, 2017, s. 227). Huvuddelen av källmaterialet har publicerats efter 2001 och härrör från forskare i den västliga hemisfären, vilket är fördelaktigt avseende tidsmässigt och kulturellt avstånd till

Högre Officersprogrammet 22–24

författaren. Det är tydligt att forskningen om preventivt krig fått nytt bränsle efter USA:s invasion av Irak 2003, vilket gynnat denna studie genom ett stort utbud av källmaterial.

Studien använder kvalitativ textanalys att svara på forskningsfrågan. Studien hade kunnat använda kvantitativ textanalys för att räkna attribut i källmaterialet, men det är tveksamt om den något mekaniska funktionaliteten skulle förbättra studien. Att avgöra vad som är ett attribut eller ej kan i en del fall kräva tolkning, trots källmaterialets manifesta natur. Dessutom ställer en kvantitativ analys krav på källmaterialets digitala tillgänglighet, eller att studien utförs av flera personer, för att effektivt kunna samla in och koda materialet. Kvantitativ analys skulle därmed begränsa studien till det material som finns digitalt, vilket skulle kunna inverka negativt på dess validitet, givet att forskningsfrågan är identisk.

Författarens forskningsetiska överväganden består i denna studie av att återge källmaterialet på ett tillförlitligt och ärligt sätt, samt att öppet redovisa metoder och resultat så att dessa kan granskas.

7.3 VALIDITET OCH RELIABILITET

Källmaterialet och studiens operationalisering befinner sig på samma abstraktionsnivå, vilket gynnar validiteten (Esaiasson et al., s. 60). För att uppnå begreppsvaliditet är studien trogen det begreppsteoretiska ramverket då forskningsfrågan är kopplad till Gerrings och Sartoris teorier. Detta sker till viss del på bekostnad av studiens tillgänglighet då studiens ramverk präglas av begrepp ur begreppsteori som kan uppfattas som svårförståeliga, men att avvika från dessa begrepp kan påverka validiteten negativt.

Avseende identifieringen och etiketteringen av begreppet preventivt krigs attribut kan en annan begreppsutredande studie välja andra etiketter, men intensionen och attributens andemening kommer sannolikt att förbli densamma om urvalet av görs utifrån ett *typiskt urval* av källmaterial. Ett *kritiskt urval* istället för ett typiskt urval kan dock leda till annorlunda resultat. Reliabiliteten kan därmed påverkas av urvalet, men med likvärdiga urval torde resultatet bli likvärdigt.

7.4 FORTSATT FORSKNING

Forskare demonstrerar sin förståelse av begreppet preventivt krig genom sina publikationer. Emellertid återstår det att undersöka i vilken utsträckning den krigsvetenskapliga förståelsen av begreppet rotat sig hos politiska och militära beslutsfattare. Normativa studier om preventivt krig är vanligt förekommande, men studier utifrån i en realistisk kontext är mindre vanligt. Hur fungerar begreppet preventivt krig i den multipolära världsordning som Kina och Ryssland eftersträvar? Och hur ser beslutsfattare på begreppet i en omvärld under förändring?

8. REFERENS- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Amstutz, Mark R, *International Ethics: Concepts, theories and cases in global politics*, 2018, 5 uppl., London: Rowman & Littlefield.

Bellamy, Alex J, *Just Wars: From Cicero to Iraq*, 2012, Cambridge: Polity Press.

Betts, Richard K, “Striking first: A history of thankfully lost opportunities”, *Ethics & International Affairs*, 2003, vol. 17 (1), s. 17–24.

Boréus, Kristina, & Kohl, Sebastian, ”Innehållsanalys”, i Boréus, Kristina, & Bergström, Göran, (red.), *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 2018, 4 uppl, Lund: Studentlitteratur, s. 49–89.

Brodie, Bernard, *Strategy in the Missile Age*, 1959, Princeton: Princeton University Press.

Brown, Chris, “Self-Defense in an Imperfect World”, *Ethics & International Affairs*, 2003, vol 17 (1), s. 2–8.

Chatterjee, Dean K, (red.), *The ethics of preventive war*, 2013, Cambridge: Cambridge University Press.

Collier, David, & Mahon Jr, James E, “Conceptual ‘Stretching’ Revisited: Adapting Categories in Comparative Analysis.” *The American Political Science Review*, 1993, vol. 87 (4), s. 845–855.

Colonomos, Ariel, *The Gamble of War : Is It Possible to Justify Preventive War?*, 2013, New York: Palgrave Macmillan.

Colonomos, Ariel. “The Normative Implications of ‘Knowing the Future’ for Preventive War.”, *Journal of Military Ethics*, vol. 15 (3), 2016, s. 205–226.

Deschaux-Dutard, Delphine, *Research Methods in Defence Studies: A Multidisciplinary Overview*, 2021, Oxford: Routledge.

Doyle, Michael W, i *Striking First : Preemption and Prevention in International Conflict*, 2011, Stephen Macedo (red.), Princeton: Princeton University Press.

Elthstein, Jean Bethke, “Prevention, preemption, and other conundrums”, i Chatterjee, Dean K, (red.), *The ethics of preventive war*, 2013, Cambridge: Cambridge University Press, s. 15–26.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann, & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, 2022, 5 uppl., Stockholm: Wolter Kluwers.

Feinstein, Lee, och Slaughter, Anne-Marie, “A Duty to Prevent”, *Foreign Affairs*, vol. 83 (1), 2004, s. 136–50, doi.org/10.2307/20033835.

Gerring, John, What Makes a Concept Good? A Criterial Framework for Understanding Concept formation in the Social Sciences, *Polity*, 1999, vol. 32 (3), s 357–393.

Gray, Colin S, “The Implications of Pre-emptive and Preventive War Doctrines: A Reconsideration”, 2007, *Strategic Studies Institute, US Army War College*, jstor.org/stable/resrep11587.

Gray, Colin S, *National Security Dilemmas: Challenges and Opportunities*, 2009, Washington DC: Potomac Books.

Gray, Colin S, *The Strategy Bridge: Theory for Practice*, 2010, Oxford: Oxford University Press.

Goertz, Gary, *Social Science Concepts: A User’s Guide*, 2006, Princeton: Princeton University Press.

Goertz, Gary, i Collier, David och Gerring, John (red.), *Concepts and Method in Social Science: The Tradition of Giovanni Sartori*, 2009, New York: Routledge, s. 181–202.

Högre Officersprogrammet 22–24

Gupta, Sanjay, “The doctrine of pre-emptive strike: Application and implications during the administration of President George W Bush”, 2008, *International Political Science Review*, vol. 29 (2), s. 181–196, [jstor.org/stable/20445135](https://www.jstor.org/stable/20445135).

Huntington, Samuel P, *The Soldier and the State*, 1985, Cambridge (Mass.): Harvard University Press.

Koh, Harold Hongju, 2011, i Doyle, Michael W, i *Striking First : Preemption and Prevention in International Conflict*, Stephen Macedo (red.), 2011, Princeton: Princeton University Press, s. 99–118.

Kurtulus, Ersun N, “The Notion of a “Pre-emptive War”: the Six Day War Revisited”, *Middle East Journal*, 2007, vol. 61 (2), s. 220–238.

Levy, Jack, “Preventive War and Democratic Politics”, *International studies quarterly*, 2008, vol. 52 (1), s. 1–24.

Lobell, Steven E, “Preventive military strike or preventive war? The fungibility of power resources”, *Cambridge Review of International Affairs*, 2023, vol 36 (5), s. 607-624.

Macedo, Stephen, “Introduction”, i Michael W Doyle. *Striking First : Preemption and Prevention in International Conflict*, Stephen Macedo (red.), 2011, Princeton: Princeton University Press, s. xi–xxiv.

Martel, William C, *Grand Strategy in Theory and Practice: The need for an effective American foreign policy*, 2015, Cambridge: Cambridge University Press.

Meisels, Tamar, “Pre-emptive Strikes – Israel and Iran”, *The Canadian Journal of Law and Jurisprudence*, 2012, vol. 25 (2), s. 447–63, doi.org/10.1017/S0841820900005889.

Neff, Stephen C, *War and the Law of Nations: A General History*, 2005, Cambridge: Cambridge University Press.

Högre Officersprogrammet 22–24

Rodin, David, 2007, i Shue, Henry & Rodin, David (red.), *Preemption: Military Action and Moral Justification*, 2007, Oxford: Oxford University Press, s. 143–170.

Sanger, David E, “Beating Them To the Prewar”, *The New York Times*, 2002-09-28, sektion B, s. 7, <https://www.nytimes.com/2002/09/28/arts/ beating-them-to-the-prewar.html>, hämtad 2024-05-28.

Sartori, Giovanni, i Collier, David och Gerring, John (red.), 2009, *Concepts and Method in Social Science: The Tradition of Giovanni Sartori*, New York: Routledge, s. 11–178.

Shue, Henry & Rodin, David (red.), *Preemption: Military Action and Moral Justification*, 2007, Oxford: Oxford University Press.

Sonneveld, Helmi B, & Loening, Kurt, L (red.), *Terminology applications in interdisciplinary communication*, 1993, Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Strachan, Hew, “Preemption and Prevention in Historical Perspective”, i Shue, Henry och Rodin, David (red.), *Preemption: Military: Action and Moral Justification*, 2007, Oxford: Oxford University Press, s. 23–39.

Strachan, Hew, *The Direction of War: Contemporary Strategy in Historical Perspective*, 2018, 3 uppl., Cambridge: Cambridge University Press.

Svenska Akademien, *Svenska Akademiens ordbok*, <https://www.saob.se>, (hämtad 2024-05-20).

Svenska Akademien, *Svensk ordbok*, <https://svenska.se/so>, (hämtad 2024-05-20).

Svenska Akademien, *Svenska Akademiens ordlista*, <https://svenska.se/saol/>, (hämtad 2024-05-20).

Uppsala Conflict Data Program (UCDP), www.uu.se/en/department/peace-and-conflict-research/research/ucdp/ucdp-definitions, (hämtad 2024-05-20).

Högre Officersprogrammet 22–24

von Clausewitz, Carl, *Om kriget*, 1991, Stockholm: Bonnier Fakta Bokförlag.

Walzer, Michael, *Just and Unjust Wars: A moral argument with historical illustrations*, 2015, 5 uppl., New York: Basic Books.

Yost, David S, “NATO and the anticipatory use of force”, 2007, *International Affairs*, vol. 83 (1), s. 39–56.